

زنانِ پیامبر اکرم
و
زنانِ با پیامبر اکرم

مرضیه محمدزاده

سرشناسه: محمدزاده، مرضیه، ۱۳۳۷-
عنوان و نام پدیدآور: زنان پیامبر اکرم ﷺ و زنان با
پیامبر اکرم ﷺ [کتاب] / تألیف مرضیه محمدزاده.
مشخصات نشر: تهران: امیرکبیر، ۱۳۹۵.

شابک: ۱-۱۸۴۹-...-۹۶۴-۹۷۸

یادداشت: چاپ چهارم: ۱۴۰۲

رده بندی کنگره: ۱۳۹۵: ۳/م BPT۲۶

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۹۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۴۱۹۸۹۶۲

www.ketab.ir

سَلَّمَ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

بان پیامبر اکرم

سَلَّمَ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

زنان با پیامبر اکرم

مرضیه محمدزاده

چاپ: چهارم، ۱۴۰۲

امور چاپ: محمدامین رضاپور

چاپ و صحافی: چاپخانه انتشارات امیرکبیر

دفتر مرکزی: تهران، ضلع جنوب شرقی چهارراه مخبرالدوله،

پلاک ۲

شماره تماس: ۲-۰۷۵۱-۳۳۹۰۰ | کدپستی: ۱۱۴۳۸۱۷۸۱۸

همه حقوق مادی و معنوی این کتاب برای مؤسسه انتشارات

امیرکبیر محفوظ است.

amirkabirpub.ir

فهرست

۱۱ مقدمه استاد دکتر محمود مهدوی دامغانی
۱۵ مقدمه
۲۲ حضور سیاسی زنان مسلمان در عصر رسول الله (ص)
۲۲ زمینه‌های تحول مشارکت سیاسی زنان در عصر رسول الله (ص)
۲۹ حضور اجتماعی زنان مسلمان در عصر رسول الله (ص)
۳۰ حضور اقتصادی زنان مسلمان در عصر رسول الله (ص)
۳۱ حضور فرهنگی زنان مسلمان در عصر رسول الله (ص)
۳۳ حضور نظامی زنان مسلمان در عصر رسول الله (ص)
۳۷ فصل اول: زنان پیامبر اکرم (ص)
۳۹ زنان پیامبر اکرم (ص)
۴۳ حضرت خدیجه (س) بنت خُوَیَلِد
۶۴ سوده بنت زَمْعَه
۶۶ عایشه بنت ابی بکر
۱۱۰ حَفْصَه بنت عمر بن خَطَّاب
۱۱۵ زینب بنت خُرَیمه
۱۱۶ ام سلمه بنت ابی امیه
۱۳۴ جُوَیْرَه بنت حارث
۱۳۵ زینب بنت جَحْش
۱۴۶ ام حَبِیبه بنت ابی سفیان
۱۵۰ صفیه بنت حَنِیَّ
۱۵۳ میمونَه بنت حارث هِلَالیه
۱۵۶ ماریه قِیْطیه
۱۵۸ ریحانه بنت زید
۱۶۱ فصل دوم: زنان با پیامبر اکرم (ص)
۱۶۳ بخش اول: مادر و دایه پیامبر اکرم (ص)

۱۶۳	أمّنه (س) بنت وهب
۱۶۶	حلیمه سعدیه
۱۷۱	بخش دوم: دختران پیامبر اکرم (ص)
۱۷۱	زینب
۱۷۴	رقیه
۱۷۶	ام کلثوم
۱۷۷	فاطمه (س)
۲۲۱	بخش سوم: زنان صحابی پیامبر اکرم (ص)، مهاجرین
۲۲۱	أروى بنت عبدالمطلب
۲۲۴	أسماء بنت أبی بکر
۲۲۹	أسماء بنت عُمَيس خَتَمَى
۲۳۴	أمّ یَمَن بنت نُعَلَبَه
۲۳۹	أمّ حَکَم بنت زبیر
۲۳۹	أمّ خالد بنت خالد بن سعید
۲۴۱	أمّ رومان بنت عامر
۲۴۲	أمّ شریک بنت جابر
۲۴۵	أمّ فضل بنت حارث
۲۴۸	أمّ قیس بنت مِحْصَن
۲۴۹	أمّ کلثوم بنت عُقَبَه
۲۵۱	أمّ سعید بنت خالد
۲۵۲	أمّ هانی بنت ابی طالب
۲۵۵	أمّیه بنت ابی صلت
۲۵۶	حَمَنَه بنت جَحْش
۲۵۹	خوله
۲۵۹	خوله بنت حکیم بن أمّیه
۲۶۲	زینب بنت عبدالله
۲۶۲	سلمی، أم رافع
۲۶۳	سلمی بنت عُمَيس
۲۶۴	شفاء بنت عبدالله
۲۶۶	شفاء بنت عوف
۲۶۶	صَفِیَه بنت عبدالمطلب
۲۷۱	ضباعه بنت زبیر
۲۷۲	عاتکه بنت عبدالمطلب
۲۷۴	فاطمه بنت اسد (س)
۲۷۷	فاطمه بنت خطاب

۲۸۰	فاطمه بنت یمن
۲۸۰	هند بنت ائانه
۲۸۳	بخش چهارم: زنان صحابی پیامبر اکرم (ص)، انصار
۲۸۳	آسماء بنت یزید بن سکن
۲۸۷	ام اسلم
۲۸۸	ام ایوب انصاری
۲۹۰	ام خرام بنت ملحان
۲۹۲	ام حنین احمسیه
۲۹۳	ام حفید انصاری
۲۹۳	ام خارجه
۲۹۴	ام زرداء بنت ابی جرد
۲۹۵	ام رعله قشیریه
۲۹۶	ام سلیطا
۲۹۷	ام سلیم بنت ملحان
۳۰۳	ام سنان اسلمی
۳۰۴	ام شریک بنت انس
۳۰۵	ام عطیه انصاری
۳۰۶	ام عطیه اوسی
۳۰۶	ام علاء
۳۰۷	ام علاء بنت حارث
۳۰۸	ام عماره بنت کعب
۳۱۳	ام مینر بنت براء
۳۱۴	ام محجن
۳۱۴	ام منذر بنت قیس
۳۱۵	ام متیع بنت عمرو
۳۱۶	ام ورقه بنت عبدالله
۳۱۷	ام هشام بنت حارثه
۳۱۷	جمیله بنت عبدالله بن ابی
۳۱۹	حواء بنت زید
۳۲۰	خولاء
۳۲۱	خلاده بنت انس
۳۲۴	خلیده بنت قیس
۳۲۵	خنساء بنت خدام
۳۲۶	خوله بنت ثامر
۳۲۶	خوله بنت ثعلبه

مقدمه

اسلام به انسان بودن زن و مرد در آفرینش از دیدگاهی واحد می‌نگرد و هر دو را به تحرک و سازندگی فرامی‌خواند. خداوند در قرآن کریم به زن نیز همانند مرد خطاب می‌کند و در عقیده و مسئولیت او را هم‌دوش مرد می‌داند و در ارزش‌های انسانی و روحی یکسان می‌شمارد. در اندیشه دینی - اسلامی زن و مرد دارای جایگاه یکسانی هستند. از همان ابتدا خداوند در برابر تمامی ملائکه اعلام می‌کند: «إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً»^۱ و آیات بعدی از تعلیم اَسْمَاء به آدم و سپس سجده ملائکه به او خبر می‌دهند: «عَلَّمَ آدَمَ الْأَسْمَاءَ كُلَّهَا»^۲ سپس علم اَسْمَاء (علم اسرار آفرینش و نام‌گذاری موجودات) را همگی به آدم آموخت. تعلیم اَسْمَاء نیز که دلیل شایستگی آدم برای خلافت است، مختص او نخواهد بود و این دانش در انسان‌ها اعم از زن و مرد به ودیعه نهاده شده است، زیرا محور تعلیم و تعلم نفس انسان است نه بدن او و در این باره بین زن و مرد تفاوتی وجود ندارد. همچنین از همان ابتدا، رسالت بر دوش کشیدن این امانت الهی برعهده انسان نهاده می‌شود و بی‌تردید حمل این امانت همان‌گونه که مرد را در بر می‌گیرد، شامل زن نیز می‌شود.

اگر به‌دقت به سیمای زن در قرآن نگریسته شود، دو جایگاه را می‌توان برای او یافت: جایگاه اول مشترک و عمومی و دوم اختصاصی. درباره جایگاه مشترک نمی‌توان استثنایی برای زن یافت و در این بخش عملکرد زن و مرد یکسان است. قرآن همواره از نقش انسان به صورت کلی در این جایگاه سخن می‌گوید. اما نقش ویژه و اختصاصی زن که یکی از زمینه‌های تکامل بشر است، ادامه نسل می‌باشد: «نِسَاؤُكُمْ حَرْثٌ لَّكُمْ فَأَتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَ قَدُّمُوا إِلَيْكُمْ وَاللَّهُ وَاعِلْمُوا أَنَّكُمْ

۱. سوره بقره، آیه ۳۰.

۲. سوره بقره، آیه ۳۱.

مُلاؤُوهٗ^۱ زنان شما، محل بذرافشانی شما هستند؛ پس هر زمان که بخواهید، می‌توانید با آن‌ها آمیزش کنید و (سعی نمایید از این فرصت بهره گرفته، با پرورش فرزندان صالح) اثر نیکی برای خود، از پیش بفرستید! و از خدا بپرهیزید و بدانید او را ملاقات خواهید کرد.

به عبارت دیگر نه فقط تکوین جسم جنین که حلول روح او نیز در رحم زن صورت می‌پذیرد و اگر زن نباشد، نسل آدمی منقطع می‌گردد.

برپایی عدالت به‌عنوان مهم‌ترین بنیان بعثت انبیاء و ارسال رُسُل بر دوش ناس نهاده شده است: «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»^۲ ما رسولان خود را با دلایل روشن فرستادیم و با آن‌ها کتاب (آسمانی) و میزان (شناسایی حق از باطل و قوانین عادلانه) نازل کردیم تا مردم قیام به عدالت کنند. بنابراین از نظر قرآن نقش اجتماعی زن در برپایی عدل و داد، همچون مرد است.

قرآن کریم زن و مرد را با این اوصاف برشمرده و در واقع آنان را مساوی و معادل یکدیگر تبیین کرده است: «إِنَّ السَّالِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَائِمَاتِ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالصَّابِرَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ فُرُوجَهُمْ وَالْحَافِظَاتِ وَالذَّاكِرِينَ اللَّهَ كَثِيرًا وَالذَّاكِرَاتِ أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا»^۳ به یقین، مردان مسلمان و زنان مسلمان، مردان با ایمان و زنان باایمان، مردان مطیع فرمان خدا و زنان مطیع فرمان خدا، مردان راستگو و زنان راستگو، مردان صابر و شکیب و زنان صابر و شکیب، مردان با خشوع و زنان با خشوع، مردان انفاق کننده و زنان انفاق کننده، مردان روزه‌دار و زنان روزه‌دار، مردان پاکدامن و زنان پاکدامن و مردانی که بسیار به یاد خدا هستند و زنانی که بسیار یاد خدا می‌کنند، خداوند برای همه آنان مغفرت و پاداش عظیمی فراهم ساخته است.

در آیات دیگر قرآن نیز که مربوط به خلقت زن و مرد است، همواره جنسیت را از حریم ذات و ماهیت انسانی آن دو خارج دانسته و هرگز مردانگی و زنانگی را موجب تمایز نوع انسانی ندانسته است: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ»^۴ ای مردم! از (مخالفت) پروردگارتان بپرهیزید! همان کسی که همه شما را از یک نفس واحد آفرید.

«وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا»^۵ خداوند برای شما از جنس خودتان همسرانی قرار داد.

۱. سوره بقره، آیه ۲۲۳.

۲. سوره حدید، آیه ۲۵.

۳. سوره احزاب، آیه ۳۵.

۴. سوره نساء، آیه ۱.

۵. سوره نحل، آیه ۱۳.